

RENGIMO ŠEIMAI ASOCIACIJA

Adresas: Gojaus g. 1 A, Gojaus k., Rūdiškių sen., 21177 Trakų raj., tel. 8 612 86005 El. paštas: rengimas.seimai@gmail.com

2022-03-16 Nr. S-22-02

LR Sveikatos apsaugos ministerijai

Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius

El. p.: ministerija@sam.lt,

DĖL NACIONALINĖJE PSICHIKOS SVEIKATOS SVETAINĖJE PAGALBASAU.LT PATEIKTOS LYTIŠKUMO SAMPRATOS

Rengimo šeimai asociacija, vienijanti lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai srityje dirbančius pedagogus bei šios srities akademinius darbuotojus, nori atkreipti LR Sveikatos apsaugos ministerijos dėmesį (toliau SAM), kad jos svetainėje pateikiama informacija apie lytiškumą yra tendencinga, klaidinanti, neišsami ir neatitinka LR teisės aktuose įtvirtintos lytiškumo sampratos.

LR SAM spaudos tarnyba 2022 m. Kovo 22 d. Išplatino pranešimą apie tai, kad ministerija, vykdydama Ilgalaikių COVID-19 pandemijos neigiamų pasekmių žmogaus ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų planą bei siekdama padėti tėvams geriau suprasti savo vaikus, iniciavo trumpų atmintinių tėvams parengimą.

LR SAM spaudos pranešime nurodoma, jog atmintines tėvams apie vaikų emocinę sveikatą publikuojamos nacionalinėje psichikos sveikatos svetainėje pagalbasau.lt. Ten taip pat galima rasti informaciją apie psichikos sveikatą skirtą paugliams. Skiltyje, apimančioje smurto, streso ir kitas su psichikos sveikata susijusias temas, yra ir skiltis apie lytiškumą.

Skiltyje, kuri, buvo parengta bendradarbiaujant su gyd. Giedre Jonušiene, gyd. Zita Alseikiene ir Jurga Raudiene, nėra pateikiama lytiškumo sąvoka, o pats lytiškumas suprantamas kaip lytinė orientacija.

Rengimo šeimai asociacija pastebi, jog lytiškumą redukuoti iki seksualinės orientacijos yra mažų mažiausiai neprofesionalu. Taip kaip asmens sveikata negali būti suvokta tik vienu, pvz. fizinės sveikatos aspektu, o turi būti suprantama ir vertinama holistiškai, taip ir lytiškumą negalima suprasti tik vienu aspektu, kaip lytinę orientaciją ir jos raišką.

Rengimo šeimai asociacija taip pat pastebi, jog lytiškumas yra sudėtinė asmens dalis ir jis nėra apibrėžiamas pagal seksualinę orientaciją. Žmogaus lytiškumas yra vyriškas arba moteriškas. Pagal LR Švietimo, sporto ir mokslo ministro 2016 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-941 patvirtintą Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos (toliau - SLURŠ programa) 6 p. , “lytiškumas tai – asmens lytinis tapatumas, atsiskleidžiantis per savęs kaip vyro ar moters, kitos lyties asmens, aplinkinio pasaulio suvokimą, jis reiškiasi biologiniais, psichikos, socialiniais kultūriniais ir dvasiniais žmogaus būties aspektais “. (6 str.)

Taip pat pastebime, kad pagal SLURŠ programą, apimančią ir sveikatos ugdymą, lytiškumo ugdymo siekis yra ne informacija apie seksualinę orientaciją, bet savo prigimtinio lytinio tapatumo , t.y. buvimo vyru ar moterimi suvokimas ir iš to kylantis atsakingas lytinis elgesys, reiškiantis gebėjimą valingai ir motyvuotai pasirinkti sau ir kitam asmeniui saugiausią (fizine ir psichine prasme) lytinį elgesį, apimančią pagarbą sau ir kitam asmeniui, rizikingo lytinio elgesio pasekmių suvokimą (9.2.p.)

Medicinos mokslo duomenimis, dauguma psichinių problemų, kylančių paaugliams lytiškumo srityje susiję ne su seksualinės orientacijos identifikacija, bet su per ankstyvu seksualinių santykių debiutu bei psihotraumuojančiu intymių santykių pobūdžiu dėl paaugliui būdingos asmenybės brandos stokos.

Akreiptinas dėmesys, skiltyje nekorektiškai pateikiama ši informacija: “Seksualinė orientacija nėra pasirinkimas. Ji atsiranda dėl įvairių biologinių, aplinkos ir psichologinių veiksnių įtakos.” Tokiu būdu yra suponuojama, kad mokslas jau žino apie homoseksualaus potraukio atsiradimo priežastis. Tačiau jos mokslui iki šiol nėra priežastys, kaip ir nėra įrodyta, kokie veiksniai determinuoja homoseksualų potraukį ir kokia apimtimi.

Puslapyje pateikta informacija pateikia tendencingą ir vienpusę informaciją, lengvabūdiškai neatsakingai traktuoja lytinius santykius, iš esmės skatina homoseksualius ir biseksualius santykius: “Galbūt tave sužavėjo tos pačios lyties asmuo arba turėjai kažkokį seksualinį kontaktą su tos pačios

lyties asmeniu. Seksualinis elgesys ne visada yra tas pats, kas seksualinė orientacija, ji vystosi augant ir patiriant naujų dalykų.“

Atkreipiame dėmesį, jog valstybės institucijos puslapyje pateikta šviečiamojo pobūdžio informacija skirta nepilnamečiams. Pagal turinį akivaizdu, kad ja yra siekiama SLURŠ programoje numatytų sveikatos ir lytiškumo ugdymo tikslų. Todėl tokios šviečiamojo pobūdžio informacijos skleidimui yra taikomos SLURŠ programoje numatyti kriterijai. Pagal SLURŠ programą, siekiant sveikatos ir lytiškumo ugdymo tikslų, yra neleistina: teikti nepilnamečių psichikos ar fizinei sveikatai, fiziniam, protiniam, dvasiniam ar doroviniam vystymuisi žalingą informaciją (20.1.), teikti klaidinančią, tendencingą, vienpusę informaciją (20.2), lengvabūdiškai, neatsakingai traktuoti lytinius santykius (20.4.)

Prašome, atsižvelgiant į pateiktas pastabas, pakoreguoti puslapyje pagalba.sau paaugliams skelbiamą informaciją apie lytiškumą.

Pirmininkas

Ramūnas Aušrotas